

Indicatoren kwaliteit & impact

Haaglanden & Hollands Midden

Indicatoren kwaliteit & impact

Inhoudsopgave

Inleiding: Inspanningen en waarde van vier jaar Veiligheid Voorop	03
1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren	05
2. Samen op in Acut	09
3. Actie-overleg	19
4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM	26
5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling	36
Bijlage 1: Landelijke context	41
Bijlage 2: Overzicht indicatoren	47
Bronnen	51

Inleiding: Inspanningen en waarde van vier jaar Veiligheid Voorop

Deze rapportage gaat over vier jaar Veiligheid Voorop: de ontwikkelagenda om de vroegtijdige samenwerking in de samenloop van zorg en straf bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken.

De samenwerking van OM, politie, Raad voor de Kinderbescherming, 3RO en Veilig Thuis is geen doel op zich. Het doel is meer veiligheid voor (potentiële) slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling. Maar zoals het Verweij-Jonker Instituut laat zien in haar rapport *Een Kwestie van Lange Adem* is samenwerking tussen de betrokken organisaties wel een cruciale factor om dat doel te bereiken.

Wat hebben de samenwerkingspartners in die tijd aan inspanningen moeten leveren en wat hebben ze aan waarde kunnen realiseren uit de verbeteracties van Veiligheid Voorop?

Het gaat om de volgende verbeteracties: Samen op in Acut (hoofdstuk 2), Actie-overleg (hoofdstuk 3), Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM (hoofdstuk 4) en Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (hoofdstuk 5).

Juist de praktische samenhang in “de loop van de zaak” versterkt de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarom beginnen we daarmee (hoofdstuk 1). In hoofdstuk 1 komt ook de kennisopbouw en aansturing via het ‘lerend netwerk’ van de Regionale Netwerken Zorg Straf aan de orde.

In bijlage 1 is een nadere toelichting te vinden op vorm en doel van de verbeteracties van Veiligheid Voorop (“de landelijke context”). Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

Het gaat in deze rapportage niet om kwantificering van de opbrengst en investeringen in Veiligheid Voorop in de zin van een “harde p*q-berekening”. Vanuit het idee van een andere resultaatverantwoording (“anders verantwoord”) gaat het om:

- *Inzichtelijkheid* in benodigde inzet en inspanningen
- *Plausibiliteit* en *waarde* van resultaten (*value case* in plaats van *business case*)
- *Transparantie* van verbetermogelijkheden en leereffecten.

Met andere woorden: we willen inzichtelijk maken hoe (kwantitatieve) inzet en (kwalitatieve) opbrengst van de verbeteracties tot elkaar in verhouding staan. Ze moeten de samenwerkingspartners helpen hun werk beter te doen door de netwerksamenwerking te verbeteren. De rapportage is opgebouwd aan de hand van steeds drie elementen per verbeteractie:

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit door te voeren?
<i>Uitvoeringsinspanningen: meer en minderwerk</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit uit te voeren? Levert dat in het werkproces meer- of minderwerk op?
<i>Waarde</i>	Hoe laat de praktijk zien of de verbeteractie goed werkt?

Deze rapportage wil bijdragen aan een lerende en zich voortdurend verbeterende praktijk. Een kapstok bieden om in de regio verdere stappen te zetten, met impact op 'goed werk' en het daarmee verder terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat kan door een eventueel vervolg op deze rapportage te beleggen bij het Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS), om 1) tot verbetervoorstellen te komen en 2) te laten zien welke inspanning nodig is om de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop goed in de haarvaten van elke samenwerkingspartner te laten doordringen én wat dat oplevert.

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

Er bestond in Haaglanden al voor Veiligheid Voorop een ‘kinderbeschermingsoverleg’ met als deelnemers onder andere VT, OM, politie en Raad voor de Kinderbescherming. Dat overleg kwam twee of drie keer per jaar bij elkaar, onder leiding van de OvJ. Vanuit dat overleg is het **Regionaal Netwerk Huiselijk Geweld en Kindermishandeling** gevormd, de benaming die hier gekozen is voor het Regionaal Netwerk Zorg Straf (als afkorting hanteren we in dit rapport RNZS voor het netwerk). Vanaf het begin zijn daar de centrumgemeenten in de regio bij aangesloten. De agenda van het regionaal netwerk is daardoor wat breder dan in andere regio's. Dit rapport focust op de verbeteracties van Veiligheid Voorop en de daarbij betrokken samenwerkingspartners.

Het RNZS komt twee keer per jaar bij elkaar en staat - anders dan in andere regio's - iets meer op afstand van de aansturing van de verbeteracties van Veiligheid Voorop. Informatie en ervaring worden gedeeld en acties afgestemd, maar het direct aansturen van de verbeteracties is aan de afzonderlijk betrokken partners. Daardoor lijken de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO wat meer op afstand van de verbeteracties en het RNZS te staan dan elders. Ze zijn overigens goed betrokken bij de bijeenkomsten van het netwerk.

“Korte lijnen hadden we eigenlijk al in de regio, met name binnen Haaglanden. Dat hoefden we niet via het RNZS op te bouwen.”

Een rode draad in de aanpak van de verbeteracties van Veiligheid Voorop in Haaglanden en Hollands Midden is de **vroegtijdige samenwerking zoveel mogelijk in het reguliere werkproces** op te nemen en niet via aparte trajecten of projecten. Vervolgens hoort daarbij dat de partners het in hun eigen organisatie op de agenda blijven zetten en implementeren. Daarnaast is netwerkvorming een belangrijke sleutel: vaste contactpersonen over en weer bij de samenwerkingspartners, elkaar kennen, weten wat je van elkaar kan verwachten en hoe je elkaars expertise en bevoegdheden zo goed mogelijk en snel kan inzetten voor de veiligheid in een gezin. Dat lijkt steeds beter te gaan, maar vraagt nog veel aandacht.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De inzet op de vroegtijdige samenwerking in het reguliere werk maakt de vraag naar **meer- en minderwerk** in de uitvoering moeilijk te beantwoorden in Haaglanden en Hollands Midden. Er zijn bij het uitvoeren van de ontwikkelagenda van Veiligheid Voorop vooral ontwikkelinspanningen nodig, om de werkwijze van vroegtijdig samenwerken (de 'filosofie' van Veiligheid Voorop) in de cultuur van de organisaties te krijgen.

Door deze aanpak is er aan de ene kant nog veel werk te verzetten, maar is aan de andere kant al wat meer zichtbaar van de **samenhang tussen de verbeteracties**.

In termen van verbeteracties gaat het om de samenhang tussen:

- enerzijds Samen op in Acuu en de Samenwerking op HG door VT en ZSM en anderzijds het Actiegericht Overleg (AGO)
- de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling enerzijds en anderzijds Samen op in Acuu en het AGO.

“We zien in de loop van de tijd wat minder casussen bij het Actiegericht-overleg binnenkomen. Medewerkers weten het nog onvoldoende te vinden. Maar gevoelsmatig komt de afname ook omdat inmiddels veel contacten aan de voorkant zijn gelegd en professionals elkaar in casuïstiek sneller vinden en niet wachten op het AGO.”

“We zetten de acties in onze eigen organisaties in. We bespreken natuurlijk de voortgang en dan zie je dat iedereen nog vaak zijn eigen ding doet in het werkproces. In plaats van samenwerken en partnerschap. Dus het moet nog groeien, we moeten elkaar meer bevragen.”

Het RNZS wil de stap gaan maken naar een meer **lerend netwerk**, door casusreviews te organiseren voor en met de uitvoerende professionals. Daarbij wordt aangesloten op activiteiten vanuit Geweld Hoort Nergens Thuis. In het voorjaar van 2022 wordt daar een werkprogramma en methodiek voor opgesteld.

1.3 Waarde

De waarde van vroegtijdige samenwerking en de verbeteracties van Veiligheid Voorop staan niet ter discussie. Maar doordat het RNZS in de aansturing van de ontwikkelagenda een wat minder sturende rol heeft dan elders, zoekt het netwerk nog wat naar de eigen rol.

We hebben veel overleg over dezelfde materie op verschillende plekken. Dus ik zoek naar de meerwaarde van RNZS. Het is een goed gestructureerd en 'strak' overleg, maar ik hoor daar eigenlijk vooral dingen die ik elders ook bespreek. We komen de partners al in andere overleggen tegen. Daar ligt de aansturing van de verbeteracties, niet in het RNZS zelf."

De zoektocht zit in de doorontwikkeling van het RNZS, richting een lerend netwerk (leren van praktijkervaringen en daarop bijsturen) en het bepalen van richting in de vroegtijdige samenwerking, met name in de samenwerking met het lokale veld vanuit Veiligheid Voorop.

"De samenhang en een gezamenlijke koers bespreken we nergens anders dan in het RNZS. Het komt hier allemaal samen. Daar moeten we de meerwaarde en doorontwikkeling zoeken. De afspraken over het werkproces stalking zijn daar een goed voorbeeld van."

Uit de praktijk 1.1: Werkproces ex-partnerstalking

Begin 2021 is in opdracht van het RNZS een werkgroep stalking opgericht om het werkproces in de regio in kaart te brengen en te verbeteren. Aanleiding was het inspectierapport over de zaak van Bekir E. Veilig Thuis was de trekker van deze werkgroep en heeft in samenwerking met politie en OM een basiswerkproces opgeleverd in 2022. Dit jaar wordt onder leiding van een extern adviesbureau de rest van het werkproces omtrent ex-partnerstalking tegen het licht gehouden. Hierin worden de rollen van de Reclassering, de Zorg-en Veiligheidshuizen en andere 'tweede schil' partners meegenomen. Onderdeel van de aanpak is het organiseren van casusreviews om leerpunten uit de praktijk op te halen en mee te nemen. Er is een aansturingsgroep bestaande uit OM, politie, beide VT-organisaties, reclassering, beide ZVH's en gemeenten uit beide Veiligheidsregio's.

Bron: RNZS

2. Samen op in Ac uut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Den Haag kende een vroege pilot in Samen op in Ac uut. Van november 2019 tot februari 2020 draaide een pilot op twee Haagse basisteams van de politie, die bij alle meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling samen optrokken met het Crisis Interventie Team (zie Uit de Praktijk 2.1 en 2.2).

“Op de twee bureaus waren 7 dagen in de week, van 11.00 tot 20.00 uur twee medewerkers van het CIT beschikbaar. Op deze manier zouden zij, als vooruitgeschoven post van Veilig Thuis, direct vanaf de melding betrokken zijn bij het traject. Zij zouden direct - en volgens het handelingsprotocol van Veilig Thuis - de veiligheidsbeoordeling uitvoeren, inclusief het verzamelen van informatie over reeds lopende hulpverlening en eerdere meldingen bij Veilig Thuis.” Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020.

Uit de praktijk 2.1:

Samenvatting van de pilot in 2020

“Van 15 november 2019 tot 15 februari 2020 is in de regio Den Haag onderzocht op welke wijze de verbinding tussen de straf- en zorgketen vanaf het eerste uur van een incident het beste georganiseerd kan worden. In een pilot, die draaide op twee Haagse basisteams van de politie (Laak en Beresteinlaan) trokken de politie en het Crisis Interventie Team (CIT) direct gezamenlijk op bij alle meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

In deze regio is gekozen voor samenwerking met het CIT vanwege hun bereik- en beschikbaarheid gedurende 24 uur. Op de twee bureaus waren 7 dagen in de week, van 11.00 tot 20.00 uur twee medewerkers van het CIT beschikbaar. Op deze manier waren zij direct vanaf de melding betrokken. Bij iedere melding van huiselijk geweld of kindermishandeling vond overleg plaats tussen de politie en het CIT. Het CIT ging mee ter plaatse of in gesprek met betrokkene bij aangifte.

Ter plaatse maakte het CIT een eerste veiligheidsbeoordeling conform het handelingsprotocol van Veilig Thuis. Het CIT had hiervoor toegang tot informatie van Veilig Thuis, bijvoorbeeld over eerdere meldingen en reeds ingezette hulpverlening. Het OM en de reclassering waren in deze pilot bereikbaar voor overleg, ook vóór de aanhouding. Zij stemden op basis van de eerste veiligheidsbeoordeling af over de inzet van het strafrecht.

Het CIT zorgde voor de afstemming met de hulpverlening. De hulpverlening, die normaal gesproken na een melding pas een paar dagen later werd ingeschakeld of geïnformeerd door Veilig Thuis, kreeg in de pilot direct tijdens of na de melding informatie van het CIT. Het CIT kon hierdoor snel overbrengen wat er ter plaatse was aangetroffen en wat hierover met het strafrecht was afgesproken. Hulpverlening kon sneller worden ingezet.

Als een verdachte werd aangehouden, werd de informatie voortkomend uit de veiligheidsbeoordeling en de geformuleerde veiligheidsvoorwaarden integraal doorgezet naar de ZSM. De ZSM-partners namen deze informatie mee bij de – vanuit het strafrecht – in te zetten vervolgacties en bij de beoordeling van de strafzaak. Insteek van de pilot was ook om snel en adequaat de stap te kunnen zetten naar vervolghulp. Daarom waren CJG en het Veilig Verder Team (Haags expertiseteam op het gebied van huiselijk geweld) betrokken.

In de loop van de pilot is een aantal aanpassingen gedaan in de werkwijze: zo bleef het CIT wat langer op het politiebureau (tot 22.00), omdat de meeste voor de pilot relevante meldingen in de avonduren werden gedaan. Ook werd in de tweede helft van de pilotperiode meer aandacht besteed aan het herkennen van strafbare feiten. Het aantal aanhoudingen bleef achter bij de verwachtingen, terwijl in sommige zaken achteraf werd vastgesteld dat aanhouding voor de hand lag.

Uit de evaluatie van de pilot kwam een aantal aandachtspunten en inzichten. Zo bleek de veiligheidsbeoordeling van het CIT niet helemaal aan te sluiten op die van Veilig Thuis. Informatie vanuit 'zorg' is belangrijk voor de context van de strafzaak. Dat vraagt om een goede afstemming tussen strafrechtelijke traject en het zorgtraject. De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT leidde niet altijd tot snellere interventies in het zorgtraject daarna, onder andere vanwege wachtlijsten van zorgaanbieders.

Volgens vrijwel alle betrokkenen in de pilot leidde de werkwijze tot meer bewustwording over huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook werd meer inzichtelijk in welke zaken direct samen ter plaatse gaan noodzakelijk was en in welke niet. Door op het politiebureau aanwezig te zijn, kon het CIT in zaken actief bijdragen, bijvoorbeeld door advies te geven over mogelijke vervolgstappen en de politie te helpen vanuit een zorgperspectief de context te duiden. De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT gaf de politie het vertrouwen dat zij het gezin veilig konden achterlaten.

Over de voortzetting van de werkwijze in de pilot zal nog besluitvorming plaatsvinden.”

Bron: LNZZ, Praktijkbeschrijvingen Samen op in AcuuT 2022

De pilot in Den Haag is daarmee 'volgens het boekje' van Samen op in Acut opgezet: capaciteit op het politiebureau, zodat altijd direct mee ter plaatse kan worden gegaan. Het was voor VT om capaciteitsredenen niet haalbaar dit zelf uit te voeren. Daarom is het CIT ingeschakeld. In de loop van de pilot kwamen de voordelen (vooral: elkaar leren kennen, beter weten wat je van elkaar kan verwachten, op elkaar ingespeeld raken en uiteraard snel kunnen handelen) en de vooral organisatorische nadelen in beeld (zie Uit de Praktijk 2.2.)

Uit de praktijk 2.2: Bevindingen tijdens de pilot november 2019 - februari 2020

“Al snel in de pilot bleek:

- Dat voor Veilig Thuis de veiligheidsbeoordeling door het CIT niet altijd volledig genoeg was. Na ontvangst van zowel de gegevens van het CIT als de zorgmelding van de politie vulden Veilig Thuis dit vaak nog aan.
- Dat de situaties waarin de politie moest optreden bij een (potentiële) huiselijk geweld melding vooral 's avonds voorkwamen. Daarop heeft het CIT het werkrooster aangepast en waren CIT-medewerkers aanwezig van 14.00 tot 22.00 uur.
- Dat in de helft van de zaken de politie wél aanklopte bij het CIT voor advies en ondersteuning, maar dat het in deze zaken niet nodig was om de afgesproken werkwijze te volgen. Achterliggende redenen waren bijvoorbeeld dat er al per direct acute zorg was ingezet (bijvoorbeeld bij zedenzaken of een poging tot moord; dus waar Veilig Thuis of anderen al ter plaatse kwamen), de zaak al bekend was en de betrokken hulpverlener al ter plaatse was gegaan, of omdat er een huisverbod werd opgestart.
- Dat het aantal pilot-zaken waarin werd overgegaan tot aanhouding laag was. Toen is besloten om in de tweede helft van de pilotperiode meer aandacht te besteden aan het herkennen van strafbare huiselijk geweld en kindermishandeling zaken en te registreren waarom er wel of juist niet is aangehouden of contact is gezocht met het OM voor overleg.”

“Het uitgangspunt was dat het CIT direct met de politie op de melding af zou gaan. In de praktijk echter vond de politie dit vanuit veiligheidsoverwegingen vaak niet goed. Zeker in het begin. Naarmate de agenten en de CIT-medewerkers elkaar beter leerden kennen en vertrouwder raakten, kon het steeds vaker wél.”

Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020

“Met de beschikbaarheid van het CIT was in de pilotperiode 3,78 fte gemoeid. Deze extra inzet is bekostigd vanuit de projectbegroting van de pilot (gefinancierd vanuit de projectenpool GHNT).” Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020.

De pilot is inhoudelijk als zinvol ervaren, maar gaf ook het inzicht dat het op deze manier werken erg veel capaciteit kost. Het kwam regelmatig voor dat de CIT-medewerker niet mee naar binnen kon, omdat de politie het niet veilig genoeg vond, of omdat er geen sprake bleek van huiselijk geweld, maar van een andere geweldszaak. Te veel tijd kon daarom niet effectief worden besteed.

De vroegtijdige samenwerking stond door de pilot op de kaart. Het doel om medewerkers van met name VT en politie dicht op elkaar te laten werken is niet losgelaten. De uitvoering daarvan wordt niet meer gezocht in een apart traject of in een pilot, maar er wordt zoveel mogelijk gestimuleerd dat VT en politie elkaar in het reguliere werk sneller en beter opzoeken. Vervolgens kunnen VT en politie in overleg bepalen of het nodig is dat VT ter plaatse komt, of dat er andere afspraken nodig zijn.

In **Hollands Midden** was geen pilot, maar is die werkwijze overgenomen: geen apart project of werkproces, maar zo veel mogelijk in het reguliere werk stimuleren dat politie en VT elkaar vroegtijdig inschakelen.

“We zetten vooral in op korte lijntjes: bel elkaar altijd! En dat lijkt goed te werken. Maar het gaat nog niet vanzelf.”

Op die bewustwording en ‘dagelijkse’ manier van werken wordt nog steeds geïnvesteerd. Vooral in netwerkvorming: er is gezorgd voor vaste contactpersonen vanuit VT in de basisteams en er zijn werkbezoeken en werklunches belegd om elkaar beter te leren kennen en vinden.

“We zijn vanuit de politie nog erg in beweging om iedereen te stimuleren om VT te bellen bij incidenten rond HG en KM. Dat is de belangrijkste en haalbare stap. Die afspraak hebben we gemaakt tussen VT en politie: zoek voor de VT-melding al contact. Daar hebben we geen proces voor gemaakt, het moet in het reguliere werk gebeuren.”

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Vanwege de ervaringen in de pilot is in de praktijk nu vooral gekozen voor de inzet op het leggen van contact direct bij incidenten in het reguliere werk. Daarmee is er geen sprake van meer- of minderwerk in het werkproces. Wel van ontwikkelinspanningen (zie hierboven). En bij nieuwe medewerkers moet daarom extra aandacht worden besteed aan die netwerkvorming met de politie of VT.

Uit de praktijk 2.3: Feiten en cijfers uit de pilot november 2019 - februari 2020

“Pilot-zaken

- In de drie maanden dat de pilot heeft gedraaid zijn 118 zaken pilot-zaken conform de afgesproken werkwijze gewerkt (de zogenaamde ‘pilot-zaken’).
  - In deze 118 zaken zijn de veiligheidsbeoordelingen deels gedaan. Voor het acute zijn veiligheidsafspraken gemaakt, voor zover mogelijk is vervolghulp gestart en bestaande hulpverlening geïnformeerd. De informatie is opgestuurd naar Veilig Thuis.
  - Wat opviel was dat de inzet van politie en CIT vaak niet beperkt bleef tot één dag, bijvoorbeeld doordat een slachtoffer op een later moment (toch) aangifte kwam doen.
  - In alle 118 zaken is het CIT door de politie ingeschakeld en hebben de CIT-medewerkers betrokkenen gesproken en (een deel van) de veiligheidsbeoordeling uitgevoerd. Hierin staat meer informatie dan normaal gesproken in een zorgmelding van de politie, bijvoorbeeld als het gaat om informatie over gezinsleden die bij het incident niet aanwezig waren.
  - In 96 gevallen kwam het contact niet in de acute fase tot stand, maar achteraf.
  - In slechts 22 van de 118 zaken die als pilotzaak konden worden aangemerkt, heeft het CIT een huisbezoek afgelegd. In deze situaties was sprake van structurele onveiligheid en vaak al een eerdere melding bij VT. Opvallend is dat uiteindelijk geen van deze is aangebracht bij het OM.
  - Na de tussentijdse interventie is een registratie bijgehouden waarom er wel of juist niet contact is gezocht met het OM voor overleg. Uit deze inventarisatie blijkt: van de 46 zaken was er bij 22 geen vermoeden van een strafbaar feit. In de andere 24 gevallen was dat er wel, al was dat soms erg ‘mager’. 18 van deze 24 keer is overleg gevoerd met het OM over de vermoedens en over het nemen van vervolgstappen. Toch werd niet besloten tot aanhouding. In 6 gevallen is er geen vooroverleg geweest en heeft er geen aanhouding plaatsgevonden, en blijft onduidelijk waarom niet.
  - In de pilot zijn 23 zaken, die ook een ‘pilot-zaak’ waren, aangebracht bij het Openbaar Ministerie.
  - Hiervan hebben er 8 (35%) geleid tot een dagvaarding, 7 (30%) tot een sepot 02 of 05, 2 (9%) komen nog op zitting en er zijn nog 6 (26%) processen-verbaal in behandeling. De veiligheidsbeoordeling van het CIT heeft bij deze afdoeningsbesluiten mogelijk een rol gespeeld, maar het aantal zaken is te laag om dit te beoordelen.
- Consult-advies zaken.** Naast deze 118 pilot zaken zijn er 111 ‘consult-advies zaken’ opgepakt. Belangrijke constatering daarbij was dat de ook in de ‘consult en advies zaken’ de afstemming tussen zorg en politie als zinvol werd ervaren. In deze zaken is niet gewerkt volgens de werkwijze van de pilot, omdat er wel advies vragen waren, maar het maken van een

veiligheidsbeoordeling voor Veilig Thuis niet als zinvol werd ervaren: in 8 zaken was al een huisverbod procedure opgestart, bij 4 zaken woonden mensen buiten de wijk, 10 zaken waren zeer ernstig (zedes, stalking, verbreken locatieverbod) en er was al hulp ter plaatse, in 57 zaken was bestaande hulpverlening al in contact met cliënten.

Algemeen. Gemiddeld betrof de inzet door de CIT-medewerkers per pilotzaak 4,4 uur. De zaken waarin tot aanhouding vroegen gemiddeld 5,1 uur per casus.”

Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020

Uit de praktijk 2.4: nog één keer de pilot

“De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT geeft politie vertrouwen dat de veiligheid wordt hersteld in een gezin. ‘Voor ons als politieagent is het prettig dat je weet dat hulpverlening snel wordt opgestart. De hulpverlening gaat langs en checkt de situatie. Wij krijgen hierover soms een terugkoppeling van het CIT. Dat zorgt voor een stukje wederkerigheid in het delen en elkaar vinden. Wij kunnen dit als politie ook intern communiceren aan wijkagenten of in een briefing. Dit kan ons helpen om ons politie werk nog beter uit te voeren’. Naast inhoudelijke argumenten gaf de politie ook aan dat, wanneer het CIT betrokken is, de agenten sneller weg kunnen bij situaties van huiselijk geweld of kindermishandeling.”

Bron: Pilot Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, Mariet Lohman, 7 juli 2020

2.3 Waarde

De grote winst die uit de pilot bleek – professionals benaderen elkaar beter en sneller en dat komt de veiligheid in het gezin ten goede – is merkbaar nu de vroegtijdige samenwerking VT-politie in het reguliere werk wordt opgepakt.

“De waarde is nog gevoelsmatig, we kunnen het niet meten. Het zit veel in netwerkvorming en het hebben van vaste contactpersonen. Dat helpt en zorgt dat medewerkers elkaar sneller vinden. We zouden het wel liever wat minder mens-mens afhankelijk hebben en organisatorisch meer bestendigen.”

De netwerkvorming is de kracht van deze aanpak – omdat het direct resultaat geeft in de uitvoering – maar maakt het nu nog kwetsbaar. De samenwerking is nu immers nog vooral afhankelijk van de relaties tussen individuele medewerkers. Als die samenwerking in de cultuur van politie en VT is gevestigd – een proces dat tijd en aandacht kost – neemt die kwetsbaarheid af.

“De tendens bij de politie was vaak: wachten tot je de VT-melding doet voor je contact zoekt met VT. Want meteen contact zoeken is een extra handeling en in dat voelt in een incident als een extra belasting. Dat idee willen we veranderen en dat gaat steeds beter. Er wordt sneller geschakeld dan voorheen.”

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

Het Actie-overleg (in Haaglanden en Hollands Midden het **AGO, Actiegericht-overleg**) is in de beide VT-regio's gestart in het voorjaar van 2021. Er is een AGO per VT-regio op elke donderdag, met VT, politie en OM als vaste deelnemers en VT als voorzitter. Reclassering, de Raad voor de Kinderbescherming of forensisch artsen kunnen worden uitgenodigd als dat nodig is (maar in de praktijk gebeurt dat nog weinig).

Er is gebruik gemaakt van de landelijke handreiking als het gaat om de criteria en werkwijze voor het AGO. Er is in Hollands Midden een routekaart opgesteld voor specialistische casusoverleggen (zie Uit de Praktijk 3.1). Verdere investeringen in de werkprocessen waren niet nodig. Wel is veel geïnvesteerd op de promotie van AGO (zie bijvoorbeeld Uit de Praktijk 3.2).

“We blijven inzetten op de ontwikkeling en promotie van het Actiegericht Overleg. We kijken daarbij niet alleen naar wanneer een zaak naar het AGO moet, maar ook naar wat ‘anti-criteria’ zijn: wanneer moet een zaak niet naar het AGO? We merken dat die duidelijkheid er bij medewerkers nog niet altijd is. Het AGO kan daardoor scherper en effectiever.”

Uit de praktijk 3.2: Ervaringen en casusvoorbeeld van het Actiegericht Overleg (AGO)

[https://media.om.nl/MediaSite/
Play/60e85733962646e99eec9123cfce41f71d](https://media.om.nl/MediaSite/Play/60e85733962646e99eec9123cfce41f71d)

Uit de praktijk 3.1: Routekaart Specialistische Overleggen VT Hollands Midden

---

“Het **Actie Gericht Overleg** (AGO) is bedoeld om samen met VT en justitiepartners een actieplan op te stellen straf/zorg en/of bij vermoeden van een strafbaar feit. Doel is samenwerken aan directe veiligheid voor alle betrokkenen en de eerste onderzoekshandelingen (straf en/of zorg) en interventies veilig, snel en doeltreffend in te zetten.

Voorwaarden:

- Acute en/of structurele onveiligheid
- Strafbare feiten (vermoedens van)
- Hoog risico op fysieke/ psychische gevolgen van geweld en/ of op herhaling van het geweld
- Een gecombineerde inzet nodig van zorg-straf.

Deskundigen/ ketenpartners. Politie, OM, VT (voorzitter), Reclassering (indien van toepassing), RvdK (indien van toepassing).

Vervolgproces. Er zijn drie stappen 1) Informatie wordt gedeeld en gedeeld met elkaar (feitenonderzoek). 2) Afspraken voor directe en structurele veiligheid. Eén systeemgericht veiligheidsplan, waarin duidelijk is welke onderzoekshandelingen en interventies nodig zijn en bijdragen tot veiligheid. 3) Overdragen en uitvoeren van afspraken. Gezamenlijk bepalen wie wat

uitvoert, hoe wordt samengewerkt en bij wie verantwoordelijkheid wordt belegd en monitort.

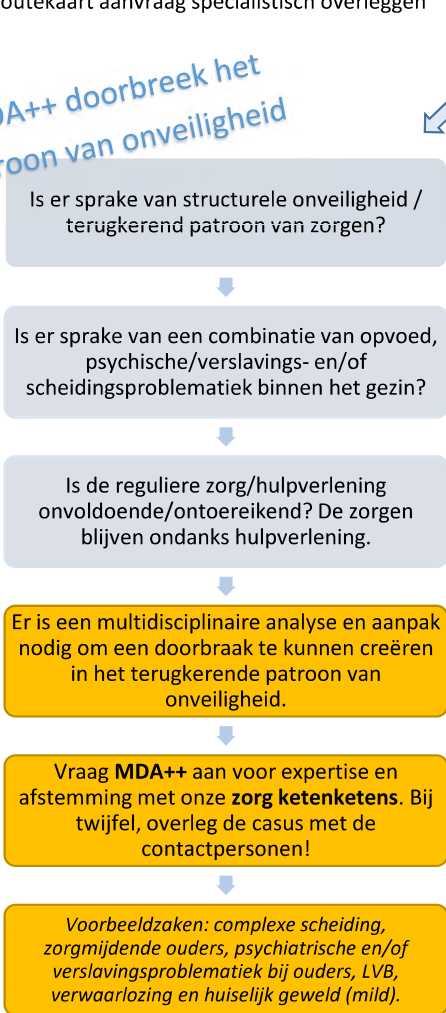
Onderscheidende factor. Het AGO onderscheidt zich van MDA++ en ZVH door zich voornamelijk te richten op de directe veiligheid van betrokkenen waarbij vroegtijdige afstemming nodig is van justitiepartners. Het gaat da om zaken met een hoog risico op geweld, plegen van strafbare feiten die de directe veiligheid van betrokkenen kan schaden.”

Bron: VT Hollands Midden

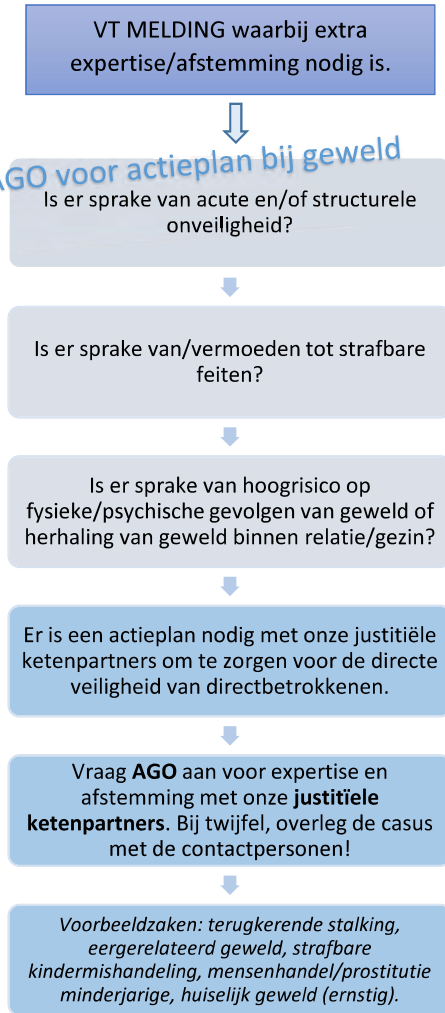
Routekaart aanvraag specialistisch overleggen

Versie: 31-03-2021

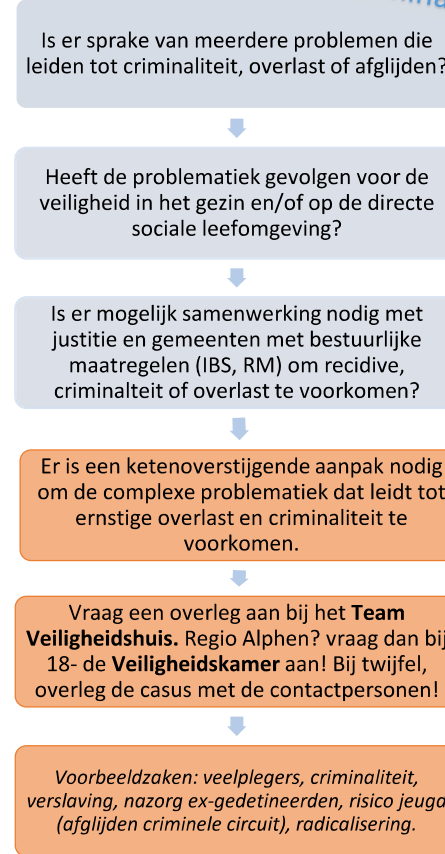
MDA++ doorbreek het patroon van onveiligheid

AGO voor actieplan bij geweld

Veiligheidshuis voor veiligheid bij overlast en criminaliteit

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het AGO wordt nog niet gemakkelijk gevonden door de professionals. In Hollands Midden is de praktijk dat de meeste casussen via de voorzitter van het AGO worden geagendeerd. En in beide regio's komen vooral casussen aan bod vanuit een VT-melding door de politie. Ook VT brengt soms casussen in. Er staan nog niet of nauwelijks casussen van andere melders op de agenda van het AGO.

“We hebben uiteindelijk maar een paar zaken per week in het AGO. In onze totale werkstroom is dat nog heel weinig. Soms gaat het zelfs vanwege gebrek aan casussen helemaal niet door.”

Er is dus ruimte voor verbreding. VT Hollands Midden stelt daarom in het voorjaar van 2022 een plan van aanpak op om de route naar het AGO voor medewerkers duidelijker te maken.

“Vraag is overigens of de nadruk die we leggen op vroegtijdige contacten tussen politie en VT er niet toe leidt dat er minder zaken worden aangemeld bij het AGO. Willen medewerkers tot donderdag wachten, of vinden ze elkaar eerder al?”

Ook speelt mogelijk de kwestie van de informatiedeling het AGO parten. Wanneer medewerkers zich afvragen of ze eerst toestemming van betrokkenen moeten vragen of hun zaak in het AGO mag worden besproken, zien ze er wellicht van af en leggen ze bilateraal contact met samenwerkingspartners over een casus. Het AGO heeft zich daarmee nog geen duidelijke plek in de vroegtijdige samenwerking verworven.

“Het is al met al best lastig om te bepalen wat er wel en niet in het AGO moet. Omdat het maar eens per week is, wordt het nu vaak gebruikt om meer deskundigheid aan tafel te krijgen en niet om snel te kunnen schakelen, want dat doe je bilateraal. Eigenlijk zou je willen dat het AGO uiteindelijk overbodig is, omdat vroegtijdig samenwerken de reguliere manier van werken is geworden.”

Het AGO wordt ervaren als meerwerk, met name voor VT. Dat is het in hun beleving waard, vanwege de inhoudelijke meerwaarde en de rol van AGO in het versterken van de vroegtijdige samenwerking.

“De kwaliteit van het werk wordt er beter van, maar de extra inzet aan de voorkant – uitnodigingen en notulen, alle informatie tijdig op tafel op tafel krijgen, het voorbereiden van de casus, voorzitterschap - winnen we niet verderop in het werkproces weer terug.”

Elk half jaar doet het AGO een zelf-evaluatie. De acties die daar tot nu toe uit voortkomen zijn vooral gericht op het beter onder de aandacht brengen van het AGO en het aanscherpen van de aanmeldcriteria.

3.3 Waarde

Ondanks de lage aantallen casussen en het meerwerk staat het AGO **niet ter discussie**. Deelnemers zijn **enthousiast over de inhoudelijke meerwaarde** en volgens de evaluatie van november 2021 leidt bespreking van een casus in het AGO altijd tot vervolgacties. Het gaat om moeilijke en vaak gevaarlijke situaties, waarbij de ervaring is dat inbreng in het AGO tot sneller en beter handelen leidt.

“Deelnemers aan het AGO zijn enthousiast en dat enthousiasme zit het maken van afspraken over de vervolgstappen. De inbreng en expertise van verschillende disciplines helpt gewoon goed voor een goed plan en om de afweging zorg- straf goed te kunnen maken. Dus zelfs met weinig casussen, heeft het AGO wel waarde.”

De inhoudelijke waardering gaat nog niet samen met een groei van het AGO. Zoals gezegd heeft dat misschien te maken met de inzet op vroegtijdige samenwerking in het reguliere werk (zie hierboven en Samen op in Acuu). Maar er is ook nog vaak onduidelijkheid over de criteria voor inbreng in het AGO. De bekendheid en inzet van het AGO moet, ondanks de al gepleegde inspanningen, nog groeien.

“We merken langzaam maar zeker dat het investeren in vroegtijdige samenwerking volgens Veiligheid Voorop loont. We hebben gewerkt aan het werken volgens die visie: bel elkaar, zoek elkaar op, betrek elkaar eerder in zaken, ga eerder in overleg. En dat heeft wellicht gevolgen voor AGO: er zijn minder misschien zaken omdat die elders al besproken worden, of opgepakt zijn. Men schakelt dan al met elkaar en wacht niet tot het AGO op donderdag.”

Uit de praktijk 3.3: Uit de evaluatie AGO november 2021

“Wordt de juiste casuïstiek geagendeerd (complexe, acuut of structurele onveiligheid, (vermoeden) strafbare feiten, gecombineerde inzet nodig)?

Dit lukt meestal. Soms is het lastig om een bepaalde casus wel/ niet in te brengen. Niet alle collega's begrijpen de criteria voor het inbrengen van een casus in het AGO. Wat zijn de contra-indicaties? De politie stelt dat het goed is om altijd te agenderen, ter lering voor een volgende keer. Je kunt dan als AGO-leden met elkaar bespreken of de casus AGO-waardig is. Wat kun je voor elkaar betekenen? Alle casussen lijken geschikt voor het AGO, met uitzondering van zedenzaken (zij hebben een eigen werkproces met OM) en ernstige kindermishandeling (dit zijn acute zaken die direct actie behoeven, zie daarvoor ook de Handreiking Strafbare Kindermishandeling).”

Bron: Bespreking evaluatie AGO 18 november 2021

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

VT Haaglanden zit al tien jaar 'op ZSM'. Een aantal medewerkers zit permanent op de ZSM-locatie en vormt een apart ZSM-team. In een gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat VT informatie kan delen met de ZSM-partners. Een dergelijke afspraak is nog uniek in het land. De VT-medewerkers geven ook (ongevraagd) advies op zaken waar niet vooraf een HG-label aan is toegekend. Advies over de zaak, maar ook feedback aan de politie over gemiste signalen of niet opgenomen HG-codes.

“We hebben in die tien jaar korte lijnen opgebouwd en men is eraan gewend dat wij advies geven. Maar we weten natuurlijk dat er landelijk discussie is over wat we wel en niet mogen zien op ZSM. Dat moeten we afwachten, maar voor nu helpt het enorm dat we advies kunnen geven en zaken kunnen signaleren.”

Sinds een half jaar participeert VT Hollands Midden op ZSM. Er is een eenduidig werkproces ontworpen op basis van het handelingsprotocol en ervaringen met het bestaande werkproces van VT Haaglanden. Dat heeft veel voorbereiding gevraagd. Voor de medewerkers zijn daarnaast twee trainingsbijeenkomsten georganiseerd.

VT Hollands Midden wacht op nieuwe landelijke regelgeving over de informatiedeling. Tot die tijd wordt alleen via de politie informatie aan ZSM verstrekt. “Dat is behelpen, maar voor nu gaat het niet anders.”

Uit de praktijk 4.1: Afspraken en doelen

“VT Hollands Midden en VT Haaglanden hebben de ambitie uitgesproken om beiden als gelijkwaardige partners op de ZSM te werken. Gelijkwaardig tot elkaar: Hollands Midden pakt eigen casuïstiek op en VT Haaglanden zijn eigen casuïstiek. En gelijkwaardig in relatie tot de andere partners op de ZSM. Daarnaast is de ambitie om op de ZSM niet alleen (anoniem) advies uit te brengen, maar ook (een deel van) de veiligheidstaxatie uit te voeren en daarmee te werken volgens het handelingsprotocol van Veilig Thuis.

Bovenstaande ambitie vertaalt zich in een aantal beoogde doelen en resultaten:

1. Medewerkers vanuit VT Hollands Midden en Haaglanden werken volgens de nieuwe werkafspraken in de regio op ZSM. Belangrijke laatste stap was de aansluiting van de werkwijze op de eigen VT-organisaties. Hierbij gaat het specifiek over het aanmaken van het dossier, de verwerking van de uitkomsten van de bespreking op de ZSM in het dossier en de terugkoppeling naar de eigen organisatie. VT Hollands Midden had dit in oktober gereed. VT Haaglanden is hier mee gestart op 31 januari 2022.

2. Het uitvoeren van een deel van de veiligheidstaxatie van VT op de ZSM ten behoeve van een (betere) afdoening. Resultaat is dat ook op de ZSM gewerkt wordt volgens het handelingsprotocol van Veilig Thuis.

3. Werkafspraken over de bijdrage vanuit VT aan de ZSM in het weekend en doordeweeks na 17.00 uur. Voor 2021 en 2022 geldt voor VT Hollands Midden een bezetting van 5 dagen in de week en gemiddeld 4 uur per dag. Waarbij de medewerker 8 uur beschikbaar is op ZSM en wanneer er geen casuïstiek is voor VT Hollands Midden zij andere werkzaamheden zullen uitvoeren. VT Haaglanden is 5 dagen in de week van 08:00 – 17:30 aanwezig op ZSM. Beide hebben aangegeven dat een verlenging van de werktijden en/of het werken in het weekend op ZSM in 2021 niet mogelijk is. Wel heeft VT Haaglanden 1 FTE uitbreiding gekregen voor hun VT-team op ZSM.”

Bron: Uitgevoerde stappen 2021 voor project Veilig Thuis Hollands Midden en Veilig Thuis Haaglanden op de ZSM Den Haag, Ilse Hofland & Jennifer Pels, Novalogos, 1 maart 2022

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In **Haaglanden** is VT met 2,7 fte vijf dagen per week tussen 8.00 en 17.30 uur aanwezig op ZSM. VT wil die aanwezigheid graag uitbreiden, maar alleen als VT *trusted partner* van ZSM wordt. De VT-medewerkers in het ZSM-team doen op ZSM een deel van de veiligheidsbeoordeling (onderdeel A), die door het regioteam van VT wordt afgemaakt.

In **Hollands Midden** gaat het om ruim 1 fte op ZSM, tussen 8.30 en 17.00 uur. Ook die medewerkers werken op ZSM (na corona nog steeds vaak digitaal) en zij doen daar de hele veiligheidsbeoordeling. Anders dan in Haaglanden kunnen ze geen ongevraagd advies geven.

Het gaat in beide VT-regio's om inzet vanuit de reguliere capaciteit, er is geen extra bekostiging voor.

Uit de praktijk 4.2:

Resultaten op 1 maart 2022

“Resultaten ten opzichte van de oorspronkelijke opdrachtformulering (per 1 maart 2022) In de oorspronkelijke opdrachtformulering zijn zes resultaten beschreven. In de eerste helft van 2021 lag de focus op de samenwerking tussen de twee VT-organisaties. Hieronder is per resultaat de voortgang beschreven die in 2021 is geboekt op elk van de resultaten.

1. Zicht op de (acute) veiligheid van alle direct betrokkenen. VT Hollands Midden is na de zomer op ZSM gestart met het uitvoeren van de gehele veiligheidsbeoordeling op ZSM. VT Haaglanden doet onderdeel A van de veiligheidstaxatie op ZSM, het vervolg van de beoordeling vindt plaats na overdracht naar de reguliere VT-organisatie. Door deze informatie op een goede manier terug te koppelen aan partners op ZSM en mee te geven aan de OVJ voor de afdoening moet er (beter) zicht op de acute (on)veiligheid van alle betrokkenen ontstaan. Daarnaast heeft de politie in geval van een crisissituatie altijd direct contact met VT (landelijke afspraak ‘samen op in acuut’).

2. Veiligheidsmaatregelen worden indien nodig genomen bij acute onveiligheid. In afstemming met partners op ZSM zal gekeken moeten worden op welke manier de input van VT over de veiligheidsvoorwaarden voor het hele gezin meegenomen kan worden in combinatie met de strafrechtelijke maatregelen. Op dit moment verloopt deze inzet niet via ZSM, maar is er vaak al gehandeld samen met de crisisdiensten van VT. De vraag voor de toekomst is dan: is de inzet bij acute onveiligheid iets dat je ook nog via de ZSM moet regelen?

3. Het strafadvies is in afstemming met de hulpverlening. In de veiligheidsbeoordeling doet VT ook een verrijking. Hiermee wordt inzichtelijk welke informatie er al beschikbaar is over een gezin/ alle direct betrokkenen en bijvoorbeeld of er al hulpverlening in het gezin/ voor de betrokkenen ingezet is. In afstemming met partners (te agenderen op een ketenpartneroverleg) moet gekeken worden wat er nodig is om deze informatie mee te nemen in de in de strafrechtelijke afdoening en interventies. Uit de eerste meting komt naar voren dat VT op dit moment alleen nog informatie aanlevert voor het afdoeningsbesluit, maar nog te weinig deelneemt in het afdoeningsbesluit.

4. Gezamenlijk plan van aanpak van zorg en straf. Uit bespreking in het ketenpartneroverleg is terugkomen dat niet duidelijk is wat hiermee bedoeld wordt met dit resultaat en is aangegeven dat deze als voltooid kan worden beschouwd. Daarom is er in de looptijd van deze opdracht geen actie op dit punt gezet.

5. Een set aan evaluatiecriteria en resultaatmeting. De eerste meting is gedaan en de uitkomsten zijn besproken met de managers en de medewerkers.

De vertegenwoordiging/ inzet van VT Hollands Midden wordt aangepast op basis van het aantal zaken uit de regio HM. Capaciteitsgevolgen voor HM en HL in kaart brengen en werkproces voorstellen van de werkgroep.

Uit de metingen en gesprekken met de medewerkers komt naar voren dat de inzet van 0,5 fte genoeg is voor VT HM om het werk te kunnen doen dat binnenkomt op de ZSM. Door de onvoorspelbaarheid van binnenkomende zaken verschilt het per dag of de medewerkers wel/ niet druk zijn, hierdoor is het niet mogelijk om bijvoorbeeld op woensdagen niet aanwezig te zijn.”

Bron: Uitgevoerde stappen 2021 voor project Veilig Thuis Hollands Midden en Veilig Thuis Haaglanden op de ZSM Den Haag, Ilse Hofland & Jennifer Pels, Novalogos, 1 maart 2022

4.3 Waarde

“We merken snellere lijnen op ZSM. Je kan gewoon sneller schakelen en kennis delen. Het werkt zoals het bedoeld is, ondanks de restricties in informatievoorziening.”

Over de meerwaarde kunnen we vrij kort zijn: er is enthousiasme over de rol die VT kan spelen op ZSM. De vroegtijdige betrokkenheid, het niet op een VT-melding van de politie hoeven wachten en aanvullende informatiedeling helpt om goede afspraken voor gezinnen te kunnen maken.

In Haaglanden zit die meerwaarde ook in de mogelijkheid dat VT ongevraagd, op eigen initiatief advies kan geven over een zaak en niet afhankelijk is van vragen die de ZSM-partners afzonderlijk stellen.

In het voorjaar van 2022 is de samenwerking op ZSM geëvalueerd (zie Uit de Praktijk 4.2). Belangrijke conclusie daaruit is dat VT weliswaar aangeeft wat er nodig is voor de veiligheid voor betrokkenen en zo bijdraagt aan de afwegingen, maar in het overleg over het uiteindelijke afdoeningsbesluit nog te weinig deelneemt of betrokken wordt. Er is dus - ondanks de tevredenheid over de samenwerking - nog winst te behalen.

Uit de praktijk 4.3: Reflectiebijeenkomsten op ZSM

“Op ZSM wordt in maandelijkse reflectiesessies intervisie georganiseerd. Ketenpartners kunnen zich inschrijven op deze bijeenkomsten en onder leiding van een vaste voorzitter wordt casuïstiek besproken. Vaak worden er casussen ingebracht op het snijvlak van straf en zorg, zoals huiselijk geweld. Het is fijn om zonder de stress van de werkvloer met elkaar om tafel te gaan, ideeën uit te wisselen en van elkaar te leren. Dit zorgt voor meer onderling begrip en verbinding, en soms leveren de sessies ook nog praktische verbeterpunten op die worden meegenomen naar de werkvloer”.

Bron: ZSM-medewerker.

Uit de praktijk 4.4: Drie casusverslagen van reflectiebijeenkomsten op ZSM

Reflectiebijeenkomst (2018). Hoe ga je om met de tegenstelling dat de ene partner met de afdoening een pedagogisch doel wil dienen en de andere partner een straf wil geven?

Aanwezig: Politie (3x), Reclassering, OM (3x), RvdK, SHN, VT.

Onderliggende casus: een minderjarige jongen is bekend bij de politie vanwege overlast, hij hoort ook bij een overlastgevende groep en zou daar een van de leiders zijn. Hij is twee keer eerder bij HALT geweest, geen eerdere veroordeling. Hij wordt aangehouden voor de vernieling van eenabri. De politie heeft veel (over)last van de verdachte en wil dat hij wordt afgestraft. De gezinsvoogd geeft aan dat een straf geen zin heeft omdat het de verdachte ontbreekt aan enig inzicht. Er zijn veel problemen in de thuissituatie en de gezinsvoogd is bezig met een uithuisplaatsing van de verdachte. Behandeling is nodig en er komt over enkele dagen een plek vrij in een behandelsetting. Een strafrechtelijke afdoening zou ervoor kunnen zorgen dat de minderjarige niet naar de behandelsetting kan. Zaak werd voorwaardelijk geseponeerd tot onbegrip politie.

N.a.v. bespreking casus:

- De Raad heeft later contact gehad met de wijkagent en de afdoeningsbeslissing toegelicht. Er kwam toen meer begrip bij de politie voor de beslissing.
- Het is goed om een afdoeningsbeslissing altijd toe te lichten aan de politie, zeker als deze anders is dan in de lijn der verwachting licht.
- De communicatie over een afdoeningsbeslissing naar het slachtoffer kan beter. Soms kiest een OvJ of parketsecretaris ervoor het slachtoffer te bellen om een beslissing toe te lichten, zeker als verwacht kan worden dat het slachtoffer hiervan zal schrikken of het hiermee niet eens is. Maar dit gebeurt zeker niet structureel.
- Het is belangrijk om in je toelichting op de afdoeningsbeslissing, bijvoorbeeld aan de betrokken politiefunctionaris, uit te leggen wat het doel is wat je wil bereiken met de afdoeningsbeslissing. Dit kan soms meer zijn dan alleen een beslissing over de specifieke strafzaak.
- Denk bij je afdoeningsbeslissingen ook aan creatieve oplossingen. Voorbeelden in casuïstiek zijn: een dag meelopen met de politie (n.a.v. een belediging van een politieambtenaar) of kroos scheppen (straf voor een minderjarige). Daarbij wordt opgemerkt dat dit meer lijkt te gebeuren bij verdachten uit de hogere sociale klasse.

Reflectiebijeenkomst (2018). Op ZSM is besloten dat in een huiselijk geweldzaak de verdachte gedagvaard wordt voor een zitting bij de politierechter maar er zijn nu twijfels of dat bij deze verdachte wenselijk is en de vraag is hoe het OM kan bijdragen aan de veiligheid van betrokkenen.

Aanwezig: Politie, Reclassering, OM (2x), RvdK, SHN, VT, Halt

Onderliggende casus: een man wordt aangehouden voor mishandeling van zijn vrouw. De burens hebben de politie gebeld. De vrouw zou geslagen zijn en dit zou vaker zijn gebeurd. De vrouw wil geen aangifte doen, politie pakt de zaak ambtshalve op. De man krijgt een tijdelijk huisverbod opgelegd en de OvJ op ZSM besluit dat meneer gedagvaard wordt. De man wordt ook opgenomen en krijgt een RM voor zes maanden. Hij is erg in de war. De vrouw heeft een van haar man afhankelijke verblijfsstatus. De man ontkent de mishandeling. Beide willen de relatie voortzetten.

N.a.v. bespreking casus:

- De advocaat van verdachte heeft zelf contact opgenomen met het OM en wil samenwerken om tot een goede beslissing te komen. Dat is waardevol.
- Er is geen pasklare oplossing omdat er verschillende belangen zijn.
- Bescherming van het slachtoffer is noodzakelijk, ook als ze niet inziet dat ze beschermd moet worden of ervoor kiest door te gaan met deze relatie met het risico op recidive. Het is wel lastig om haar te beschermen als ze dat niet wil. Ook hulpverlening inzetten is lastig als mevrouw daar niet voor openstaat.
- Er kan besloten worden om meneer niet op zitting te laten komen maar de zaak op een andere manier af te doen. Een alternatief is ervoor te kiezen om de zitting uit te stellen tot er meer bekend is over de geestelijke toestand van meneer.
- Het is belangrijk dat de ketenpartners (zowel de strafrechtelijke partners als de hulpverleningspartners) goed samenwerken en afstemmen en de informatie compleet is zodat interventies op elkaar aansluiten en elkaar versterken
- Deze zaak vraagt om maatwerk maar dat geldt eigenlijk voor alle zaken op ZSM. Het is mooi om te zien dat op ZSM iedereen actief zijn eigen rol pakt en de samenwerking zoekt
- Het kost heel veel tijd om helemaal in een dossier te duiken zoals bij deze zaak. Dat lukt niet voor iedere zaak. Het zou een idee kunnen zijn om een systeem te ontwikkelen waarbij alle ketenpartners automatisch enige tijd na een beslissing een vraag krijgen wat de stand van zaken is bij hun organisatie, een soort plandatumzaak. Deze informatie zou dan bijvoorbeeld meegenomen kunnen worden bij een zitting. Daarbij is privacy een struikelblok.
- Ketenpartners kunnen ook zelf het OM benaderen voorafgaand aan een zitting als ze dingen willen meegeven aan het OM ten behoeve van die zitting.

Reflectiebijeenkomst (2022). Een verdachte krijgt een tijdelijk huisverbod, maar is eigenlijk niet de oorzaak van de spanningen in huis. Was dit de juiste weg of waren er andere mogelijkheden?

Aanwezig: Politie, 3RO, OM (2x), VT (2x), Halt.

Casus: betreft een samengesteld gezin waarbij een conflict ontstaat tussen de verdachte en zijn partner vanwege de aanwezigheid van de meerderjarige stiefzoon van verdachte. Daarbij wordt de partner geduwd. Stiefzoon mengt zich in het conflict en er vindt een handgemeen plaats tussen verdachte en zijn stiefzoon. Stiefzoon is (tijdelijk) weer bij zijn moeder en stiefvader gaan wonen. Verdachte wil dit niet vanwege de negatieve invloed van zijn stiefzoon op het gezin. Stiefzoon zou een belaste voorgeschiedenis hebben en kwetsbaar zijn. Verdachte en zijn partner hebben samen ook nog twee jongere kinderen. Allen wonen op het adres van de verdachte. Verdachte krijgt een tijdelijk huisverbod. Maar dit voelt niet goed omdat de stiefzoon eigenlijk de veroorzaker is van de onrust. De zaak is aan de beslistafel uitvoerig besproken, waarbij ook alle partners aanwezig waren. Hoe had dit anders gekund waarbij je aan alle betrokkenen in de casus recht had gedaan

Naar aanleiding van bespreking van de casus:

- Overwogen had kunnen worden om de stiefzoon ook als verdachte aan te houden omdat er over en weer geweld had plaatsgevonden. Waarbij de insteek voor de stiefzoon niet inzet van het strafrecht zou zijn maar bijvoorbeeld een beoordeling.

- Het is een moreel dilemma, wat je ook beslist (verdachte THV of stiefzoon THV): je doet iemand tekort.
- Wellicht is het opleggen van het THV aan verdachte in (goed) overleg met alle betrokkenen gegaan en was er overeenstemming dat verdachte even de woning zou verlaten om de rust terug te brengen. Aan de andere kant krijgt de verdachte door het tijdelijk huisverbod en van daaruit het contact met reclassering het stempel “dader”.
- Een dilemma in deze casus is dat er twee trajecten liepen: een strafrechtelijk traject vanwege de aanhouding van verdachte en een bestuursrechtelijk traject vanwege de huisverbodprocedure. Deze trajecten lopen in principe naast elkaar, maar raken elkaar en kunnen elkaar beïnvloeden. Er kan voor gekozen worden om pragmatisch de afstemming te zoeken vanaf ZSM met de betrokken professionals bij de huisverbodprocedure maar daar loop je dan weer tegen de privacywetgeving aan.
- Als er sprake is van complexe problematiek dan kun je de casus opschalen naar het ZVHH.
- (Meer/sneller) contact zoeken met het bureau dat de zaak in behandeling heeft.
- In deze zaak zijn alleen maar slachtoffers/verliezers, er moet vooral hulpverlening in. En je zou willen dat hulpverlening snel(ler) op gang komt.
- Een interessante casus die mogelijk gevolgen heeft voor de relatie van verdachte en zijn partner omdat de partner kiest voor haar zoon.
- In deze casus is de uiteindelijke beslissing op ZSM niet anders geweest dan anders, er is geen “out of the box” oplossing bedacht. We hebben gedaan wat we normaal ook zouden doen in zo’n casus.
- De verbinding tussen strafrecht en bestuursrecht blijven leggen.

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelingspanningen

Naast de landelijke scholing, is bij beide VT's de Handreiking Strafbare Kindermishandeling onder de aandacht gebracht in de regionale teams en vertaald in werkinstructies voor de VT-medewerkers. De werkbegeleiders en gedragswetenschappers hebben een taak in het alert houden en (in de casuïstiek) coachen van de medewerkers op dit punt.

“We nemen het op in al onze werkinstructies: is er sprake van strafbare kindermishandeling? En wat moet je dan doen? Het blijft work in progress. We geven het werkenderweg verder vorm, aan de hand van wat er in de praktijk voorvalt willen we blijven verbeteren.”

De handreiking is bij de vertrouwensartsen van VT goed in beeld. De in andere regio's vaak zichtbare spanning in de afweging van een vertrouwensarts – ‘wanneer betrek ik het OM erbij?’ - is ook in Haaglanden en Hollands Midden herkenbaar. Ook hier wordt (net als bij Samen op in Acuu) vooral ingezet op kennisvergroting en netwerkvorming: ken elkaar, zodat je weet wanneer je moet schakelen, wat je van elkaar kan verwachten

en zodat je in de praktijk gaat ervaren dan onderlinge consultatie helpt om beter te kunnen handelen in het belang van kind en gezin.

“De samenwerking bij strafbare kindermishandeling staat nu echt op de agenda.”

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De politie merkt dat er in de basisteams nog vaak sprake is van een mentale drempel om signalen van strafbare kindermishandeling te zien en ernaar te handelen. Dat is geen kwestie van onwil, maar heeft enerzijds te maken met de menselijke reactie om gewoonweg niet altijd te kunnen geloven dat “dit echt aan de hand kan zijn, omdat het zo tegennatuurlijk en zo heftig is.”

Anderzijds is het niet altijd gemakkelijk om de weg te vinden om zorgen en signalen te bespreken. Dat er niet direct een melding of aangifte

gedaan hoeft te worden, maar dat zorgen en vragen voor politiemensen bespreekbaar zijn. Zodat een eventuele melding of aangifte goed onderbouwd is, of zodat er andere acties opgepakt kunnen worden. Ook is het verschil tussen een melding en aangifte niet altijd duidelijk. Of zijn medewerkers verrast dat er na een melding nog een verzoek om een aangifte komt (omdat die in het strafrechtelijk proces nodig is). Dat helpt niet om een soepel lopende praktijk te scheppen.

“Dat bespreken van zorgen en zorglijke signalen en daar advies over vragen, dat moeten we bij de politie meer doen. We moeten dat blijven bespreken in de teams.”

Er is daarmee geen sprake van meer- of minderwerk in de uitvoering, maar vooral van een voortdurend vanuit de praktijk blijven verbeteren, met enerzijds oog voor de moeilijke aspecten van de materie (de heftigheid, maar ook het willen voorkomen van onterecht aangifte doen) en anderzijds de netwerkvorming die nodig is om elkaar snel te kunnen vinden voor advies, om voor afstemming, tussen bijvoorbeeld OvJ en vertrouwensarts. Dat vergt opbouwtijd.

Dat geldt ook voor het werken met de FMEK. Ook dat vergt opbouwtijd en netwerkvorming.

“We merken dat het voor forensisch artsen nog niet altijd gemakkelijk is om te werken met kinderen. Dat is voor een aantal een emotionele drempel. Dat maakt het werken met FMEK - naast de wachttijden - wel eens lastig. We gaan ze daarom uitnodigen voor het AGO, zodat ze meer ingevoerd raken. En we gaan de samenwerkingsafspraken nog eens aanscherpen.”

Uit de praktijk 5.1: Factsheet Ketenoppartners FMEK Politieregio Haaglanden (2021)

Forensisch Medische Expertise voor Kinderen

Aanleiding. Vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is in 2018 het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis gestart, waarvan FMEK-onderdeel is. Het programma FMEK wordt uitgevoerd onder regie van GGDGHOR Nederland, namens de 25 GGD-en, en is bedoeld om de regionale uitvoering van forensisch medische expertise voor kinderen FMEK te verbeteren.

FMEK richt zich op onafhankelijke en wetenschappelijk onderbouwde wijze te adviseren, onderzoeken, rapporteren en duiden van letsels bij kinderen (<18 jaar) waarbij een vermoeden bestaat van lichamelijke mishandeling of seksueel misbruik (acuut seksueel misbruik <7dgn verwijzen naar regionaal CSG). Regionale forensisch artsen (RFA) en verpleegkundigen met deze expertise spelen een belangrijke rol o.a. bij het vaststellen of lichamelijk letsel bij een kind het gevolg kan zijn van mishandeling. De forensisch artsen van het NFI, ook betrokken bij het Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling (LECK), worden ingezet bij complexe casuïstiek (bijvoorbeeld bij hersenletsel of seksueel misbruik bij kinderen onder de 13 jaar).

Doel. Het belangrijkste doel van dit programma is dat regionaal, in de 10 politieregio's, de specialistische forensisch-medische expertise voor ieder kind op voldoende niveau overal en tijdig beschikbaar is en ingeschakeld wordt. Daarom lopen er nu pilots in iedere politieregio om FMEK te implementeren.

De regionale aanpak voorkomt dat kinderen onnodig worden belast door bv. dubbel onderzoek.

Aanpak. Het programma FMEK kent deelprojecten die ontwikkeld zijn om ervoor te zorgen dat er een duidelijk kwaliteitskader is voor de uitvoering van FMEK op regionaal niveau en helder is welke rol en werkwijze de regionaal forensisch artsen en verpleegkundige hanteren. Inmiddels is het Handelingskader voor het leveren van Forensisch Medische Expertise voor Kinderen (FMEK) door GGD 'en' opgeleverd op 17 juni 2020. Belangrijk uitgangspunt is een werkwijze conform het landelijk handelingskader FMEK maar er is ook ruimte voor een regio-specifieke implementatie en aanpak.

Partners. Op landelijk niveau is een Stuurgroep FMEK geïnstalleerd die een rol heeft als klankbord gedurende het programma en in het meesturen op het realiseren, faciliteren van de gewenste samenwerking, het borgen en bewaken van landelijke afspraken. De Stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het Forensisch Medisch Genootschap, GGD GHOR Nederland, Landelijk Expertise Centrum Kindermishandeling, Landelijk Netwerk Veilig Thuis, Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, Nationale Politie, Nederlands Forensisch Instituut, Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen, Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde, Openbaar Ministerie, Programma “Geweld hoort nergens thuis”, Raad voor de Kinderbescherming en de Vereniging Vertrouwensartsen Kindermishandeling en huiselijk geweld. De (forensisch artsen en verpleegkundigen van) GGD ‘en werken in de regio samen met partners uit zowel de strafrechtketen als de zorgketen rondom kindermishandeling/kwetsbare personen. Dit zijn onder andere Politie, OM, Vertrouwensartsen, Centrum Seksueel Geweld, Landelijk Expertisecentrum voor Kindermishandeling en Regionaal werkende kinderartsen. Kindermishandeling vergt een multidisciplinaire aanpak. Elkaar snel kunnen vinden en handelen is essentieel.

Inzet RFA/ Forensisch Verpleegkundige in de politieregio Den Haag

- Bij (vermoedens van) kindermishandeling met zichtbaar letsel wordt letselfotografie en top-teenonderzoek in opdracht gedaan van de vertrouwensarts van Veilig Thuis volgens meldcode stap 2.
- Veilig Thuis belt met dienstdoende RFA per GGD-regio (Haaglanden of Hollands Midden) voor casusoverleg en inzet via de meldkamer ambulance.
- RFA overlegt met de aanvrager (bv het ziekenhuis) over locatie en beschikbaarheid.
- RFA geeft terugkoppeling aan opdrachtgever, Veilig Thuis.

Bron: Forensisch Medische Expertise voor Kinderen, FMEK, Politieregio Haaglanden, 2021

5.3 Waarde

De waarde van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling staat buiten kijf. Ook de handreiking wordt als waardevol ervaren. Maar tegelijk is er nog veel werk te doen. De ervaring is dat het vooral bij de meer heftige casuïstiek nu goed werkt, dat medewerkers dan teruggrijpen op de handreiking. Maar dat dat bij andere zaken nog te wensen overlaat. Dan wordt er nog te weinig volgens het kader van Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling gewerkt.

“Er is nu meer duidelijkheid over wanneer wat te doen. Dat besef is er over het algemeen meer dan voorheen. Maar of het bij iedereen en altijd al al goed tussen de oren zit, dat is de vraag.”

“Heel goed dat de handreiking er is, maar in de praktijk is de vraag of we alle zaken in beeld hebben.”

“We hebben het idee dat de handreiking nog niet veel wordt ingezet. Als er een heftige casus is, dan vinden we elkaar. Maar bij zaken die (op het eerste oog) minder heftig zijn nog niet, heb ik de indruk. Misschien zit dat ook in het woord ‘handreiking’, dat is misschien te vrijblijvend, dat wekt niet de urgentie die je wilt.”

Er is dus nog veel ruimte voor verbetering. Die zou volgens het RNZS vooral behaald kunnen worden door in de praktijk meer ervaring op te doen en die ervaringen te bespreken in de teams, liefst multidisciplinair. Alle aspecten (zoals signalen delen, zorgen bespreken, afstemmen van straf en zorg, melding of aangifte) moeten nog beter ‘tussen de oren’ van medewerkers komen en daar zijn (positieve) praktijkervaringen voor nodig. Dat kan aan de hand van casusreviews bijvoorbeeld. Dat zal de komende jaren nog veel aandacht vragen.

Indicatoren kwaliteit & impact

Landelijke context

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

Veel van de meerwaarde van vroegtijdige samenwerking in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zit in de praktische samenhang in “de loop van de zaak”. Naast die praktische samenhang, is er nog een overkoepelend aspect: de samenwerking in de verbeteracties zorgt ook voor meer alertheid en betere samenwerkingsvaardigheden (deskundigheidsbevordering) buiten de verbeteracties om. Dan gaat het om aspecten als elkaars werk en verantwoordelijkheden beter leren kennen, gezamenlijke trainingen, gezamenlijk leren van ervaringen uit de verbeteracties, over en weer duidelijke verwachtingen over bijdrage van samenwerkingspartners in een casus, et cetera. Dat soort aspecten komen veelal samen in het Regionaal Netwerk Zorg Straf.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat verbeteracties in samenhang het volgende opleveren:

- *Het realiseren van de ontwikkelagenda zorgt ervoor dat situaties van onveiligheid in gezinssystemen eerder (gezamenlijk) in beeld komen bij de betrokken partners.*
- *Parallel (en minder volgtijdelijk) samen werken door de betrokken partners zorgt ervoor dat zij met meer snelheid en efficiency kunnen samenwerken.*
- *De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt bovendien kleiner, omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.*
- *Tijdens deze afstemmingsmomenten maken de betrokken partners afspraken over de inzet van interventies (justitiële en ‘zorg’ interventies) om het geweld te stoppen en te voorkomen.*
- *De informatiepositie van betrokken partners wordt op verschillende momenten in de loop van de zaak versterkt.*
- *De verbeteractiviteiten in de ontwikkelagenda bevatten landelijke werkwijzen die op regionaal niveau geconcretiseerd en gerealiseerd worden. Dit vraagt om een continu gesprek en onderling leerproces in de regio en tussen regio's.*

2. Samen op in acuut

Samen op in Acuut is gericht op het verbeteren van de samenwerking in (crisis)situaties waarin sprake is van acute onveiligheid of het vermoeden van acute onveiligheid en waarbij betrokkenen direct in veiligheid gebracht moeten worden. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

- *Doel.* De samenwerkingspartners binnen Veiligheid Voorop eerder, beter en effectiever te laten samenwerken in het eerste uur van een crisissituatie. Een integrale aanpak om de directe veiligheid in het gezin te herstellen.
- *Aanleiding.* Een (112) melding de politie, of VT signaleert in een crisissituatie dat mogelijk sprake is van huiselijk geweld en/ of kindermishandeling en acute onveiligheid.
- *Vorm.* Geen blauwdruk. Binnen Veiligheid Voorop wordt de samenwerking in acuut onveilige situaties in de praktijk gebracht aan de hand van de uitgangspunten in de toolkit Samen op in Acuut.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat Samen op in Acuut het volgende oplevert:

- *Er is sneller een beeld van de veiligheid van betrokkenen omdat VT en politie sneller betrokken raken bij 'elkaars' acute meldingen.*
- *De kwaliteit en rijkheid van de informatie is beter ten opzichte van de informatie die in de huidige situatie via een VT-melding van politie bij VT terecht komt.*
- *Mede door de verbeterde informatiepositie kunnen politie en VT op een meer effectieve en efficiënte manier interventies inzetten.*
- *Er wordt een meer expliciete en gezamenlijke afweging gemaakt tussen politie en VT over wat er moet gebeuren na een incident.*

3. Actie-overleg

In de samenwerkingsafspraken tussen VT, Politie en OM uit 2015 is opgenomen dat er in elke regio een afstemmingsoverleg moet zijn. Na een succesvolle regionale pilot is die afspraak als het Actie-overleg opgenomen in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop. Inmiddels is er in elke regio een (vorm van een) Actie-overleg actief.

- *Doel.* Het Actie-overleg is gericht op het nemen van besluiten en het komen tot actie in specifieke - vaak 'buikpijn' - casuïstiek: in samenwerking tussen straf en zorg, op basis van gedeelde informatie en met gezamenlijke competenties en bevoegdheden te komen tot een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het kent drie stappen: 1. Informatie delen en duiden 2. Afspraken voor directe en structurele veiligheid 3. Overdragen en gemaakte afspraken uitvoeren.
- *Aanleiding.* Wanneer één van de partijen behoefte heeft de samenwerking op te starten.
- *Vorm.* Gezamenlijk overleg, veelal in fysieke vorm, maar ook langs digitale weg mogelijk. In de meeste regio's is wekelijks overleg gangbaar, als het Actie-overleg zich richt op Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Als het Actie-overleg zich alleen richt op Strafbare Kindermishandeling, dan is de frequentie lager. In de meeste gevallen vindt het Actie-overleg plaats op de schaal van de VT-regio.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat het Actie-overleg het volgende oplevert:

- *De bespreking(en) van casuïstiek in een actieoverleg levert een gezamenlijk plan op voor de directe en structurele veiligheid.*
- *Afspraken over onderzoekshandelingen zorgen ervoor dat eventuele onderzoeksactiviteiten van politie en OM én de onderzoeksactiviteiten vanuit Veilig Thuis op elkaar zijn afgestemd.*
- *Er worden ook afspraken gemaakt over de inzet van interventies.*
- *Casuïstiek komt eerder in beeld bij OM en VT.*
- *Het actieoverleg draagt bij aan een verbeterde samenwerking tussen de betrokken partners.*

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

Het merendeel van de huiselijk geweld zaken waarin een verdachte is of wordt gehoord, komt binnen via ZSM. Als er een verdachte gehoord of aangehouden is, wordt de zaak besproken op ZSM. Daar stemmen OM, politie, de RvdK, 3RO, Slachtofferhulp en Halt met elkaar af over de benodigde aanpak en strafrechtelijke vervolging. De Officier van Justitie moet binnen 9 uur na aanhouding een eerste besluit nemen: vasthouden of heenzenden, een zaak verder (laten) onderzoeken, vervolging instellen of seponeren. VT is een relatief nieuwe partner bij ZSM. De beoordeling van de acute veiligheid door VT geeft zicht op de (fysieke) veiligheid van de direct betrokken. VT kan op basis daarvan toelichten of en welke veiligheidsvoorwaarden noodzakelijk zijn indien de verdachte moet worden heen gezonden. De reclassering neemt dit ook mee in het reclasseringsadvies.

- *Doel.* In samenwerking tussen zorg en straf komen tot een afdoening van de zaak waarbij het herstellen van de veiligheid optimaal wordt bevorderd.
- *Aanleiding.* Er is een verdachte van huiselijk geweld aangehouden of gehoord, waarbij een redelijk vermoeden is van een bewijsbaar strafbaar feit.
- *Vorm.* ZSM kent een aantal vaste partners. Er zijn twee vormen waarin de samenwerking met VT op huiselijk geweld vormgegeven kan worden: 1. VT is niet bij de ZSM-tafel aanwezig maar levert op verzoek informatie (VT als consultatie-partij) 2. VT is wel bij de ZSM-tafel aanwezig (VT als deelnemer, bij HG-zaken).

In beide gevallen voert VT de veiligheidsbeoordeling uit. Op basis hiervan wordt op ZSM besproken of het nodig is om op korte termijn veiligheidsmaatregelen te treffen die de acute onveiligheid kunnen opheffen of de veiligheid in voldoende mate kunnen waarborgen.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de gezamenlijke aanpak HG door VT & ZSM (beoogd) het volgende oplevert:

- *Op ZSM ontstaat inzicht in het soort en de mate van onveiligheid.*
- *Het inzicht in het soort en de mate van onveiligheid geeft richting aan de 'route' van een zaak en moet ervoor zorgen dat een verdachte niet in vrijheid wordt gesteld zonder (juridische) veiligheidsmaatregelen.*
- *3RO heeft de ambitie om in alle HG-zaken op ZSM een advies uit te brengen over de verdachte en zijn of haar situatie.*
- *Wanneer VT (fysiek) deelnemer is aan de ZSM-tafel voor HG-zaken verkrijgt dat de informatie voor VT.*
- *Strafrechtelijke maatregelen beter aan te laten sluiten bij (reeds lopende) interventies vanuit de zorg of hulpverlening en vice versa.*
- *De RvdK wordt betrokken bij zaken waarin sprake is van een minderjarige verdachte of van een meerderjarige verdachte én kinderen zijn betrokken, bijvoorbeeld als slachtoffer of getuige.*

5. Samenwerken bij strafbare kindermishandeling

Om de samenwerking bij strafbare kindermishandeling te versterken, is in 2017 de Handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (HSSK) vastgesteld. De samenwerkingspartners verwerken de HSSK in hun werkprocessen. De politie heeft een landelijke werkinstructie en een infographic opgesteld. In 2019 is de HSSK verwerkt in het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019. In 2020 verscheen het rapport Bouwblokken voor de verbetering van samenwerking bij strafbare kindermishandeling. Daarin wordt een aantal bouwstenen gepresenteerd om de samenwerking concreet te versterken. In de tweede helft van 2021 zijn gesprekken gevoerd met een groot aantal professionals uit de tien regio's om het interregionale contact te vergroten, de toegevoegde waarde van samenwerking te bespreken en te inspireren aan de hand van de bouwblokken en bouwstenen. Eind 2021 lag de focus op de (vroegtijdige) samenwerking tussen de medische en justitiële professionals. Een overzicht van de opgehaalde best practices en uitdagingen is opgenomen in het eindrapport *Resultaten Project Medisch en Justitieel Samenwerken bij Aanpak Kindermishandeling (2022)*.

- *Doel.* Bij het vermoeden of bij signalering van strafbare kindermishandeling direct en adequaat tot samenwerking te komen tussen justitiepartners, Veilig Thuis en andere professionals (professionele melders zoals ziekenhuizen en expertisecentra zoals het LECK).
- *Aanleiding.* Meldingen bij Veilig Thuis waar sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling.
- *Vorm.* Op elkaar afgestemde interventies en onderzoekshandelingen. Een gezamenlijk onderzoeksplan.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de versterking van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling het volgende oplevert:

Situaties van onveiligheid in gezinssystemen komen eerder (gezamenlijk) in beeld bij de betrokken partners.

De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt kleiner omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.

De informatiepositie van betrokken partners wordt versterkt op verschillende momenten in de loop van de zaak.

Er ontstaat een structuur voor samenwerking tussen Veilig Thuis en de justitiële partners.

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Indicatoren kwaliteit & impact

Overzicht indicatoren

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Afspraken over afstemmen en delen van informatie Gezamenlijke training, intervisie, deskundigheidsbevordering	
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inverdieneffecten tussen verbeteracties	Knelpunten informatievoorziening
Inverdieneffecten met andere werkstromen	Extra inzet nodig om informatie beschikbaar te maken
Meer- of minderwerk	
<i>Waarde</i>	
Verbetering in de praktijk	Ervaringsdeskundigheid
Gezamenlijk leerproces in RNZS	

2. Samen op in acuut

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Voorlichting politie en VT Aanpassingen werkproces	Aanpassingen bereikbaarheid en beschikbaarheid VT
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Crisismeldingen	Opvolging
Snelheid informatievoorziening	Ruimte elders in werkprocessen
Knelpunten informatievoorziening	Evaluatie en doorontwikkeling
Extra inzet	
<i>Waarde</i>	
Betere veiligheidsbeoordelingen en interventies	Lagere kans op herhaling of escalatie
Alertheid op en herkenning van signalen	Grotere en blijvende bereidheid tot meewerken aan hulp
Late meldingen	Eerder meldingen aan andere partijen
Sneller vervolgstappen	Onderling vertrouwen en collegiaal contact
Lagere druk op HG&ZSM en Actie-overleg	Betere samenwerking in de breedte
Effectievere inzet van capaciteit	

3. Actie-overleg

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Kwartiermaker of projectleider	Bijscholing
Afspraken over delen en vastleggen van informatie	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Frequentie	Voorzitterschap en facilitering
Vorm	Informatiedeling en vastleggen
Aanwezige partners	Ruimte in werkproces elders
Deelnemers	Evaluatie en doorontwikkeling
Mandaat	
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger informatie-deling en -verrijking	Verdere ontwikkeling van het vakmanschap
Completer beeld	Lagere kans op herhaling
Hogere kwaliteit	Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Vroegtijdige afstemming	Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Vermindering van administratieve lasten	Groei vertrouwen buiten Actie-overleg
Effectievere inzet van capaciteit	Samenwerking zonder Actie-overleg

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
VT aan ZSM-tafel	Afspraken over delen en vastleggen van informatie
Afspraken werkwijze	Bijscholing
Kosten randvoorwaarden	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inzet	Ruimte in werkproces elders
Extra capaciteit	Evaluatie en doorontwikkeling
Knelpunten in de informatie-voorziening en -deling	
<i>Waarde</i>	
Betere afweging van zorg en straf in afdoeningsbeslissing	Effectievere inzet van capaciteit
Completer beeld	Verdere ontwikkeling van vakmanschap
Betere informatiedeling en -verrijking	Lagere kans op herhaling
Voorkomen invrijheidstelling zonder veiligheidsmaatregelen	Onderling vertrouwen tussen de deelnemende samenwerkingspartners
Snellere inzet van veiligheidsmaatregelen	Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Vermindering van administratieve lasten	Groei vertrouwen buiten HG&ZSM
Gestroomlijnder informatiedeling	Samenwerking zonder HG&ZSM

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	
Voorlichting	Afspraken over delen en vastleggen van informatie
Kwartiermaker of projectleider Bijscholing	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Vaste contactpersonen	Knelpunten in de informatievoorziening en -deling
Tijdige betrokkenheid	Extra inzet om informatie beschikbaar te maken of te delen
Melding ipv aangifte Anoniem overleg	Ruimte in werkproces elders Evaluatie en doorontwikkeling
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger aanpak	Effectievere inzet van capaciteit
Betere en vroegtijdiger informatiedeling en -verrijking	Lagere kans op herhaling
Completer beeld	Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Hogere kwaliteit	Groei vertrouwen buiten SSK
Vroegtijdige afstemming	Samenwerking zonder SSK

Bronnen

De citaten in dit rapport zijn afkomstig uit de interviews met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Pilot: Vroegtijdige Afstemming Zorg&Straf, 7 juli 2020
- Evaluatie Actie Gericht Overleg Hollands Midden en Haaglanden, Mariet Lohman, 7 oktober 2021
- Bespreking Evaluatie AGO, 18 november 2021
- <https://media.om.nl/MediaSite/Play/60e85733962646e99eec9123cfce41f71d>
- Uitgevoerde stappen 2021 voor project Veilig Thuis Hollands Midden en Veilig Thuis Haaglanden op de ZSM Den Haag, Ilse Hofland & Jennifer Pels, Novalogos, 1 maart 2022
- Forensisch Medische Expertise voor Kinderen, FMEK, Politieregio Haaglanden, 2021

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2018-2022

In het werk aan het werk

Als Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en reclassering werken wij samen aan verbeterlagen in de aanpak van huiselijk geweld (HG) en kindermishandeling (KM) als er sprake is van samenloop tussen zorg en straf. We werken vanuit de bedoeling, de veiligheid van de betrokkenen staat voorop. Om onze samenwerking te kunnen versterken hebben we vanaf 2018 een ontwikkelagenda met elkaar vastgesteld en zetten we ons in op de uitvoering ervan. Ieder jaar maken we onze gezamenlijke inzet op de verbeterlagen voor het komende jaar concreet¹.

In 2021 stond de ontwikkeling en uitvoering van de vier afstemmingsmomenten in de vroegtijdige aanpak bij samenloop van zorg en straf centraal:

- 1 Samen op bij acute onveiligheid
- 2 Actie-overleg bij dreigend gevaar of risico op onveiligheid
- 3 Aanpak huiselijk geweld met Veilig Thuis & ZSM bij aangehouden verdachten en niet-vastzaken
- 4 Samenwerken bij strafbare kindermishandeling.

Daarbij werkten we aan duurzame bestending van de resultaten door:

- De aansluiting bij het lokale veld en de gemeenten uitdrukkelijk op te zoeken.
- Samen werk te maken van de Visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
- De juridische onderbouwing uit te werken onder de 'loop van de zaak'
- Een set indicatoren uit te werken op kwaliteit en impact van de vroegtijdige aanpak zorg-straf.

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2022: regionaal centraal en duurzaam bestendigen

Nu is er behoefte aan rust en bestending van de intensieve samenwerking.

Voor 2022 staan daarom 3 opgaven centraal

- **Regionale uitvoering** op de 4 afstemmingsmomenten in de loop van de zaak bij vroegtijdige aanpak van HG/KM bij samenloop zorg-straf. De praktische thematische toepassing hoort daarbij (denk aan (ex-)partner stalking, eergeerelateerd geweld, ouderenmishandeling, intiem terreur).
- **Duurzame bestending** van resultaten in deze vroegtijdige aanpak door toe te werken naar landelijke duurzame besluiten op de Visie, de werkprocessen, de juridische onderbouwing en de indicatoren op kwaliteit en impact.
- **Concrete planvorming** op 2023 en verder, op inhoud en inclusief de uitwerking welke steunstructuur intensieve samenwerking nodig heeft om effectief te kunnen werken.

¹ Zie voor een korte uitleg: [uitleg_ontwikkelagenda.pdf](#) (vng.nl) en voor het overige de digitale bundels op de VNG-site: [Veiligheid voorop \(programma GHNT\) | VNG](#).